Innhold

1. Undervisning og didaktikk i de praktiske og estetiske fagene 11
Jorunn Spord Borgen, Anniken Randers-Pehrson og Åsta Rimstad

Noen diskusjoner om fagenes egenart 13
Fagene i møte med nye reformer 16
Kapitlene i boken 18
Referanser 21

2. Hva står i læreplanene? De praktiske og estetiske fagene i læreplanene – fra L97 og LK06 til LK20 25
Jorunn Spord Borgen, Åsve Murtnes, Anniken Randers-Pehrson, Marthe Bottolfs og Øyvind Husebø

Innledning 26
Bakgrunn 26
Teoretisk rammeverk 29
Metode og datamateriale 30
De praktiske og estetiske fagene i L97 og LK06 til LK20 31
Kroppsøving 31
Kunst og håndverk 34
Mat og helse 37
Musikk 39
Diskusjon 42
Endringer og stabile trekk ved fagene fra L97 og LK06 til LK20 42
Tverrfaglige tema som nytt element i LK20 44
Språket og verbene får ny betydning i sammenheng med progresjon 45
Endres fagene i LK20 eller stabiliseres de ved at det gamle hentes inn på nytt? 46
Oppsummerende konklusjon 47
Referanser 48
Læreplaner 52

3. Utforskartrang eller utforskartvang? Utforsking i fagfornyinga – kva og kvifor? 55
Åsta Rimstad

Innleiing 56
Læreplanteori – teoretiske perspektiv 57
Læreplanen LK(20) – Ei fornying av kva? 60
Metodisk tilnærming – å gjere ei praksisorientert dokumentanalyse 61

Å gjere feltarbeid i dokument – og å kontekste utforsking 62
Ein praksisorientert dokumentanalyse av utforsking – resultat 63
Å utforske – kva betyr det? 63
Kva er det eleven skal utforske i kunst og handverk? 65
Kvifor skal elevane utforske? 67
Drøfting 69
Oppsummerande konklusjon 72
Referansar 73

4. Digitale ferdigheter som grunnleggende ferdighet i musikkfaget 77
Øyvind Husebø og Irene Trønnes Strøm
Innledning 78
Tidligere forskning 79
Teori 81
Metode og datamateriale 82
Læreplananalyse 82
Utvalg av masteroppgaver 83
Analyse av masteroppgavenes sammendrag 84
Resultater 85
Læreplanenes beskrivelser av digitale ferdigheter 85
Tematikker i masteroppgaver i musikk fra 2012–2023 88
Oppsummering av resultater 90
Diskusjon 90
Reproduserende modus 91
Modifiserende modus 92
Radikal modus 93
Oppsummerende konklusjon 94
Referanser 94

5. Berørt av dansen 97
Anette Torgersen
Innledning 98
Bakgrunn og aktualisering 98
Tidligere forskning på dans i kroppsøvingsfaget 100
Fenomenologisk perspektiv på ulike læringsaktiviteter brukt i utviklingen av dansedidaktikk 101
Forskningstilnærming for å utvikle dansedidaktikk 103
Prosjektets didaktiske forskningsdesign 104
Praktisk utvikling og refleksjon i danseundervisningen 105

Fase 1. Tilstedeværelse – Føle seg selv og etablere tillit og trygghet 106
Fase 2. Bevisstgjøring – Utforske kroppen og følelser og lære å lytte til kroppen i bevegelse 107
Fase 3. Forandringsprosesser/eksperimentering: Utforske verden og skape sammen 110
Fase 4. Integrering, refleksjon og ny kunnskap: Vise seg for andre og få bekreftelse 113
Oppsummering av det didaktiske arbeidet med fasene og hva som kom ut av det 114
Når dansen berører elevene, gir det mulighet til å utvikle selvfølelsen 115
Veien-inn-i-kroppen 116
Veien-ut-i-uttrykk 117
Kompetanse i kroppsøving: En litt annerledes vei til ferdighet og selvtillit 117
Selvfølelse 118
Oppsummerende konklusjon 119
Referanser 119

6. Elevers læringspraksiser når skolen har fagdager ute i nærmiljøet 123
Åsve Murtnes
Innledning 124
Bakgrunn og tidligere forskning 125
Kompetansebeskrivelse i læreplanen 127
Kjente og ukjente situasjoner og sammenhenger i læreplanen 127
Praksisarkitektur 129
Fagdagene som prosjekt i nærmiljøet 129
Metode 130
Datamaterialet 131
Etikk 133
Analyse 133
Resultat 134
«Lære om alle fag» – elevenes beskrivelser av nærmiljøet som læringsmiljø 134
«Kul måte å lage mat» – om handlinger elevene inngår i 135
«What do you think?» – om relasjoner elevene går inn i 136
Oppsummering av resultatene 138
Diskusjon 139
Sammenveving av læringspraksiser ute 139
Utvikling av kompetanse ute 141

Oppsummerende konklusjon 143
Referanser 144

7. «Jeg synes det kan være litt vanskelig». En studie av hvordan lærerstudenter snakker om det å undervise om samiske tema i kroppsøving 147
Ola Hellenes
Innledning 148
Bakgrunn 149
Samiske tema i skolen 149
Samiske tema i kroppsøving 151
Teoretisk perspektiv 151
Metodologisk standpunkt og metode 153
Undervisning som kontekst for undersøkelsen 154
Utvalg og gjennomføring av fokusgruppeintervjuer 155
Forskningsetiske vurderinger 155
Analyse av intervjuene 156
Resultater – studentenes refleksjoner 156
Kompetanse – «For oss kan det veldig fort bli sånn utenifra» 157
Etikk – «Det handler litt om den respektfulle måten å gjøre det på» 158
Legitimering – «… noe du må gjøre fordi læreplanen sier det» 160
Hvordan kan man undervise om samiske tema? – «Rett og slett fått tak i et helt reinsdyr» 161
Diskusjon 163
Etiske utfordringer – en hindring eller en mulighet? 163
Er det viktig for studentene? 164
Et spørsmål om hvordan? 166
Veien videre – oppsummerende konklusjon 167
Referanser 167

8. Treet har strømpebukser! En friluftslivsdidaktisk vandring i skogen 171
Geir Grimeland og Ola Hellenes
Innledning 172
Tidligere forskning med relevans for friluftslivsdidaktikk 173
Teoretisk rammeverk 175
Friluftslivsdidaktikk og danning 175
Metodisk tilnærming – å forske gjennom egen praksis 176
Fortelling med grunnlag i en auto-etnografisk tilnærming 177
Resultater 178
Planlegging – synfaring med valg av ferdselsform og formidlingsform 178

Gjennomføring – vandring sammen med studentene 179
Møter mellom fortelling og sted 184
Samspill mellom lærer og student 187
Mellom det planlagte og det som skjer 188
Refleksjoner om friluftslivsdidaktisk dramaturgi 189
Oppsummerende konklusjon 190
Referanser 191

9. Å samarbeide gjennom kroppen. Studenter i dansekunst møter studenter i lærerutdanning i et prosjekt i Den kulturelle skolesekken 195
Gunn Helene Engelsrud, Jorunn Spord Borgen, Camilla Myhre og Caroline Wahlström Nesse
Innledning 196
Tidligere forskning om samarbeidet mellom kunstnere og lærere i DKS 197
Perspektiver på samarbeidet mellom dansestudenter og lærerstudenter 198
Et fenomenologisk blikk – metode og materiale 200
Hva betyr et fenomenologisk blikk i møtet med filmene? 201
Resultater/funn 202
Episode 1 Dansestudenter skaper koreografien og inviterer lærerstudentene inn 202
Episode 2 Forarbeid, forestilling og refleksjoner etterpå 205
Diskusjoner og videre tolkninger 210
Å samarbeide på et sted, i rom; å ta og å ha ulike posisjoner 211
Egen faglighet i samarbeidet – mobilitet mellom steder og rom 212
Muligheter i nye samarbeidsformer 213
Oppsummerende konklusjon 215
Referanser 216

10. Fra ensomme ulver til transformerende fagfellesskap – om kunst og håndverkslæreres læring og profesjonsutvikling gjennom videreutdanning 221
Anniken Randers-Pehrson og Ingvild Aasheim Mykland
Introduksjon 222
Forskning om læreres læring og profesjonsutvikling gjennom videreutdanning 223
Konseptuelt rammeverk for å undersøke læreres profesjonelle utvikling 225
Fortellinger om læreres læring og profesjonsutvikling: et narrativt perspektiv 225
Metode 226
Metodiske valg og struktur 227
Analyse av data 229

Fire fortellinger om endring og omslag 230
1) Å utvikle et forskerblikk åpner for muligheter til å endre praksis..... 230
2) Trygghet bygger ned terskelen for endringer..... 231
3) Fagdidaktisk tyngde utvikler faget i skolen..... 232
4) Å bli deltager i et fagfellesskap bidrar til økt handlingsrom..... 233
Diskusjon 234
Oppsummerende konklusjon 237
Referanser..... 237

11. Betydningen av profesjonsfellesskap og fagfellesskap i mat og helse og kunst og håndverk. Hva vet vi om læreres behov for støtte for å realisere læreplanverket LK20? 241
Ingfrid Veka og Bente Helen Skjelbred
Innledning 242
Bakgrunn 244
Teoretisk tilnærming..... 245
Metodisk tilnærming og datamateriale 246
Utvalg..... 246
Intervju 246
Analyse av datamateriale..... 247
Resultat 247
Lærernes opplevelse av skolens tilrettelegging av fagfellesskap 247
Lærernes erfaringer med hvordan fagfellesskapet påvirker tilgangen til ressurser 249
Diskusjon 250
Fravær av kollegialt samarbeid i mat og helse i barneskolen..... 251
Fagfellesskapet beskrives som sentralt for læreren i kunst og håndverk i ungdomsskolen 252
Fagfellesskapet som en sentral arena i LK20 252
Oppsummerende konklusjon 253
Referanser..... 254

Forfatteromtaler..... 259